

नेपाल प्रशासनिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठान ऐन, २०३९

लालमोहर र प्रकाशन मिति

२०३९।६।११

संशोधन गर्ने ऐन

प्रमाणीकरण र प्रकाशन मिति

१. गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६◆

२०६६।१०।७

२. नेपालको संविधान अनुकूल बनाउन केही नेपाल ऐनलाई संशोधन गर्ने ऐन, २०७५

२०७५।११।१९

२०३९ सालको ऐन नं. ४

✕.....

नेपाल प्रशासनिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठान सम्बन्धी व्यवस्था गर्न बनेको ऐन

प्रस्तावना : सरकारी निकाय र संस्थानहरूको प्रशासनिक एवं व्यवस्थापन सम्बन्धी दक्षता अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले त्यस्ता निकाय र संस्थानहरूको जनशक्तिलाई योजनाबद्ध तरिकाले प्रशिक्षणको व्यवस्था गर्न नेपाल प्रशासनिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठान स्थापना र सञ्चालन गर्नको लागि कानूनी व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

श्री ५ महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवबाट राष्ट्रिय पञ्चायतको सल्लाह र सम्मतिले यो ऐन बनाइबक्सेकोछ ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ** : (१) यस ऐनको नाम “नेपाल प्रशासनिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठान ऐन, २०३९” रहेको छ ।

(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. **परिभाषा** : विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,-

(क) “प्रतिष्ठान” भन्नाले दफा ३ बमोजिमको नेपाल प्रशासनिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठान सम्झनु पर्छ ।

(ख) “परिषद्” भन्नाले दफा ७ बमोजिमको प्रशिक्षण परिषद् (गभर्निङ्ग काउन्सिल) सम्झनु पर्छ ।

(ग) “समिति” भन्नाले दफा ९ बमोजिमको कार्यकारी समिति सम्झनु पर्छ ।

।

◆ यो ऐन संवत् २०६५ साल जेठ १५ गते देखि लागू भएको ।

✕ गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा झिकिएको ।

- (घ) “कार्यकारी निर्देशक” भन्नाले दफा ११ को उपदफा (२) बमोजिम नियुक्त कार्यकारी निर्देशक सम्झनु पर्छ ।
- (ङ) “संस्थान” भन्नाले नेपाल सरकारको स्वामित्व वा नियन्त्रण भएको संगठित संस्था वा त्यस्तो संस्थाको स्वामित्व वा नियन्त्रण भएको अन्य संस्था समेत सम्झनु पर्छ ।
- (च) “तोकिएको” वा “तोकिए बमोजिम” भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमावलीमा तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्झनुपर्छ ।

परिच्छेद - २

नेपाल प्रशासनिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठानको स्थापना, उद्देश्य र नीति

- ३. नेपाल प्रशासनिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठानको स्थापना : (१) नेपालमा प्रशासन एवं व्यवस्थापन सम्बन्धी विषयमा उच्चस्तरीय प्रशिक्षणको व्यवस्था गर्नको लागि नेपाल प्रशासनिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठानको स्थापना गरिएकोछ ।
  - (२) प्रतिष्ठानलाई अंग्रेजी भाषामा “नेपाल एडमिनिस्ट्रेटिभ स्टाफ कलेज” भनिनेछ ।
  - (३) यो ऐन प्रारम्भ हुनुभन्दा अघि स्थापना भएको नेपाल प्रशासनिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठान यसै ऐन बमोजिम स्थापना भएको मानिनेछ ।
- ४. प्रतिष्ठान संगठित संस्था हुने : (१) प्रतिष्ठान अविच्छिन्न उत्तराधिकारवाला स्वाशासित र सङ्गठित संस्था हुनेछ ।
  - (२) प्रतिष्ठानको आफ्नो एउटा छुट्टै छाप हुनेछ ।
  - (३) प्रतिष्ठानले व्यक्ति सरह चल, अचल सम्पत्ति प्राप्त गर्न, उपभोग गर्न र बेचबिखन वा अन्य किसिमले बन्दोवस्त गर्न सक्नेछ ।
  - (४) प्रतिष्ठानले व्यक्ति सरह आफ्नो नामबाट नालिस उजूर गर्न र प्रतिष्ठान उपर पनि व्यक्ति सरह नालिस उजूर लागन सक्नेछ ।
  - (५) प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि प्रतिष्ठानको आफ्नो कार्य सञ्चालन र व्यवस्थापनको सम्बन्धमा यो ऐन र यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम वा विनियमद्वारा व्यवस्थित कार्य प्रणाली अनुसार हुनेछ ।
- ५. प्रतिष्ठानको उद्देश्य : प्रतिष्ठानको उद्देश्य देहाय बमोजिम हुनेछ :-
  - (क) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, स्थानीय तहको र संस्थानको कर्मचारीको लागि आवश्यक पर्ने प्रशिक्षणको व्यवस्था गर्ने ।

√ नेपालको संविधान अनुकूल बनाउन केही नेपाल ऐनलाई संशोधन गर्ने ऐन, २०७५ द्वारा संशोधित ।

- (ख) देशको विकास कार्यक्रममा सघाउ पुऱ्याउन नेपाल सरकारको प्रशासन र संस्थानको व्यवस्थापन क्षेत्रलाई सक्षम बनाउने उपाय गर्ने ।
- (ग) प्रशिक्षणलाई बढी उपयोगी तुल्याउन तथा प्रशिक्षण सामग्री तयार गर्नका निमित्त समस्यामूलक अनुसन्धान, परामर्श सेवा तथा सूचना सेवा सम्बन्धी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।

६. प्रशिक्षण सम्बन्धी नीति : प्रतिष्ठानबाट सञ्चालन गरिने प्रशिक्षण सम्बन्धी नीति देहाय बमोजिम हुनेछ :-

- (क) प्रशिक्षण कार्यक्रमलाई कर्मचारी प्रशासनको अभिन्न अङ्गको रूपमा आबद्ध गर्ने ।
- (ख) प्रशिक्षण कार्यक्रमलाई नेपाल सरकार र संस्थानको विकास कार्यक्रमसँग आबद्ध गर्ने ।
- (ग) नेपाल सरकार र संस्थानको कर्मचारीहरूमा विकासमूलक ज्ञान र सीप वृद्धि गरी प्रशिक्षणलाई वृत्ति विकाससँग आबद्ध गर्ने ।

परिच्छेद-३

प्रशिक्षण परिषद् र कार्यकारी समितिको गठन, काम, कर्तव्य र अधिकार

७. प्रशिक्षण परिषद्को गठन : (१) प्रतिष्ठानको सर्वोच्च निकायको रूपमा देहाय बमोजिमका सदस्यहरू भएको प्रशिक्षण परिषद्को गठन हुनेछ ।

- √(क) संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्री - अध्यक्ष
- (ख) माननीय उपाध्यक्ष, राष्ट्रिय योजना आयोग - सदस्य
- (ग) अध्यक्ष, लोकसेवा आयोग - सदस्य
- (घ) उप-कुलपति, त्रिभुवन विश्वविद्यालय - सदस्य
- √(ङ) मुख्य सचिव, नेपाल सरकार, प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय - सदस्य
- √(च) सचिव, संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय - सदस्य
- (छ) सचिव, अर्थ मन्त्रालय - सदस्य
- (ज) प्रतिष्ठानको कार्यकारी निर्देशक -सदस्य-सचिव

(२) परिषद्को बैठक वर्षमा कम्तीमा दुई पटक बस्नेछ ।

(३) परिषद्को बैठकको कार्यविधि तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

√ नेपालको संविधान अनुकूल बनाउन केही नेपाल ऐनलाई संशोधन गर्ने ऐन, २०७५ द्वारा संशोधित ।

८. परिषद्को काम कर्तव्य र अधिकार : यस ऐनमा अन्यत्र लेखिएको कामको अतिरिक्त परिषद्को काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः-
- (क) प्रतिष्ठानबाट सञ्चालन गरिने प्रशिक्षण तथा अनुसन्धान कार्यक्रम सम्बन्धी नीति निर्धारण गर्ने ।
  - (ख) प्रतिष्ठानको नियमावली बनाउने र विनियम स्वीकृत गर्ने ।
  - (ग) प्रतिष्ठानको दीर्घकालीन योजना स्वीकृत गर्ने ।
  - (घ) प्रतिष्ठानको वार्षिक कार्यक्रमको प्रगति सम्बन्धी समीक्षा एवं मूल्याङ्कन गर्ने र बजेट स्वीकृत गर्ने ।
  - (ङ) समितिलाई आवश्यक निर्देशन दिने ।
९. कार्यकारी समितिको गठन : (१) प्रतिष्ठानको उद्देश्य एवं नीति अनुरूप प्रशिक्षण एवं अनुसन्धान कार्यक्रमलाई सुव्यस्थित रूपले सञ्चालन गर्न गराउन देहाय बमोजिमका सदस्यहरू भएको कार्यकारी समितिको गठन हुनेछः-
- (क) प्रतिष्ठानको कार्यकारी निर्देशक -अध्यक्ष
  - √(ख) सचिव, संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय -सदस्य
  - √(ग) सचिव, कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय -सदस्य
  - (घ) सचिव, अर्थ मन्त्रालय -सदस्य
  - (ङ) सचिव, लोकसेवा आयोग -सदस्य
  - (च) सचिव, राष्ट्रिय योजना आयोग -सदस्य
  - (छ) नेपाल सरकारबाट मनोनीत तीन जना व्यक्ति -सदस्य
  - (ज) परिषद्ले तोकेको प्रतिष्ठानको उप-कार्यकारी निर्देशक -सदस्य-सचिव
- (२) समितिले आवश्यक देखेमा विशेषज्ञलाई समितिको बैठकमा पर्यवेक्षकको रूपमा भाग लिनको आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।
- (३) समितिको मनोनीत सदस्यहरूको पदावधि दुई वर्षको हुनेछ । त्यस्ता मनोनीत सदस्यहरूले पाउने पारिश्रमिक तथा अन्य सुविधा तोकिए बमोजिम हुनेछ ।
- (४) समितिको बैठक आवश्यकता अनुसार बस्नेछ ।
- (५) समितिको बैठकको गणपूरक सङ्ख्या तथा अन्य कार्यविधि तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

√ नेपालको संविधान अनुकूल बनाउन केही नेपाल ऐनलाई संशोधन गर्ने ऐन, २०७५ द्वारा संशोधित ।

१०. समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार : समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :-

- (क) नेपाल सरकार र संस्थानहरूको कर्मचारीहरूको लागि उपयुक्त प्रशिक्षण कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।
- (ख) प्रशासकीय समस्याहरू तथा तिनका समाधानका उपायहरू बारेमा समय समयमा सभा र गोष्ठी एवं सम्मेलनको आयोजना गर्ने ।
- (ग) अनुसन्धान, परामर्श सेवा एवं सूचना सेवा सम्बन्धी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।
- (घ) अन्य मुलुकका प्रशिक्षण सम्बन्धी संस्थानहरू र अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरू सित सम्पर्क राखी आफ्नो प्रशिक्षण कार्यमा सघाउ पुऱ्याउने ।
- (ङ) परिषद् मार्फत नेपाल सरकारलाई राष्ट्रिय स्तरमा प्रशिक्षण सम्बन्धी नीति तर्जुमा गर्न राय सल्लाह दिने ।
- (च) प्रतिष्ठानको प्रशिक्षण तथा अनुसन्धान कार्यक्रम सम्बन्धी नीति तर्जुमा गर्ने ।
- (छ) परिषद् मार्फत नेपाल सरकार र संस्थानहरूको विभिन्न क्षेत्रसित सम्बन्धित प्रशिक्षण कार्यक्रमहरूको बीचमा समन्वय ल्याउन नेपाल सरकारलाई आवश्यक राय सल्लाह दिने ।
- (ज) प्रतिष्ठानको दीर्घकालीन योजना तर्जुमा गर्ने ।
- (झ) प्रतिष्ठानको वार्षिक कार्यक्रम र बजेट तयार गर्ने ।
- (ञ) प्रतिष्ठानको लागि आवश्यक कर्मचारीहरूको दरबन्दी सृजना गर्ने र तिनीहरूको नियुक्ति गर्ने ।
- (ट) प्रशिक्षण कार्यक्रमहरूको मूल्याङ्कन गर्ने, गराउने ।
- (ठ) प्रशिक्षणको क्षेत्रमा नेपाल सरकार र अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरूको बीच सम्पर्क माध्यमको रूपमा काम गर्ने ।
- (ड) प्रशिक्षणलाई कार्यक्रम मूलक तथा व्यवहारिक बनाउन विभिन्न क्षेत्रमा अनुभवी व्यक्तिहरूको सेवा आवधिक रूपमा आदान प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।
- (ढ) प्रतिष्ठानको तोकिएको रकम भन्दा बढीको सम्पत्ति बेचबिखन गर्नु पर्दा परिषद्को स्वीकृति लिने ।
- (ण) ऐन, नियम वा विनियमको अधीनमा रही प्रशिक्षण सम्बन्धी अन्य आवश्यक कार्य गर्ने ।

परिच्छेद — ४

प्रतिष्ठानका कर्मचारीहरू एवं निजहरूको सेवा शर्त सम्बन्धी व्यवस्था

११. प्रतिष्ठानका कर्मचारीहरू सम्बन्धी व्यवस्था : (१) प्रतिष्ठानमा निम्न किसिमका कर्मचारीहरू रहनेछन् :-

(क) प्रशासकीय,

(ख) प्राध्यापन तथा अनुसन्धान।

(२) प्रतिष्ठानको प्रमुखको रूपमा एक जना कार्यकारी निर्देशक रहनेछ । निजको नियुक्ति नेपाल सरकारबाट हुनेछ । निजको कार्यावधि पाँच वर्षको हुनेछ र नेपाल सरकारले चाहेमा निजको कार्यावधि पुनः बढीमा पाँच वर्षको लागि थप गर्न सक्नेछ ।

(३) प्रतिष्ठानमा अन्य कर्मचारीहरू आवश्यकतानुसार रहनेछन् ।

(४) प्रतिष्ठानका कर्मचारीहरूको पारिश्रमिक, सेवाको शर्त एवं सुविधा तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

१२. कार्यकारी निर्देशक र अन्य कर्मचारीहरूको काम, कर्तव्य र अधिकार : (१) कार्यकारी निर्देशकको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :-

(क) परिषद् तथा समितिको निर्णय एवं निर्देशनहरू कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।

(ख) प्रतिष्ठानको दीर्घकालीन योजना र वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट समिति मार्फत परिषद्मा स्वीकृतिको लागि पेश गर्ने ।

(ग) परिषद्बाट स्वीकृत प्रतिष्ठानको दीर्घकालीन योजना र वार्षिक कार्यक्रमको कार्यान्वयन गर्ने ।

(घ) प्रतिष्ठानका प्रगति विवरणहरू समय समयमा समितिमा प्रस्तुत गर्ने, गराउने ।

(ङ) प्रतिष्ठानको प्रशिक्षण कार्यक्रमको आन्तरिक मूल्याङ्कन गर्ने, गराउने ।

(च) राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरूसँग अनुबन्धित कार्यक्रम तथा अन्य सहयोगबारे सम्बन्धित पक्षसँग आवश्यक छलफल गरी समितिमा स्वीकृतिको लागि पेश गर्ने, गराउने ।

(छ) प्रतिष्ठान सम्बन्धी अन्य कार्यहरू गर्ने, गराउने ।

(२) कार्यकारी निर्देशक बाहेक अन्य कर्मचारीहरूको काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद — ५

कोष, हिसाब र लेखापरीक्षण

१३. प्रतिष्ठानको कोष : (१) प्रतिष्ठानको आफ्नो एउटा छुट्टै कोष हुनेछ ।
(२) प्रतिष्ठानको कोषमा निम्नलिखित रकमहरू रहनेछन् :-
(क) नेपाल सरकारबाट प्राप्त हुने अनुदान रकम ।
(ख) कुनै विदेशी सरकार र अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरूबाट प्राप्त हुने रकम ।
(ग) परामर्श सेवा एवं अनुसन्धान कार्य गरे बापत प्राप्त हुने रकम ।
(घ) अन्य कुनै स्रोतबाट प्राप्त हुने रकम ।
(३) कोषको सबै रकम नेपालको कुनै वाणिज्य बैङ्कमा जम्मा गरिनेछ ।
(४) प्रतिष्ठानको आफ्नो उद्देश्य अनुरूपको कार्य गर्नको लागि चाहिने खर्चको रकमहरू उपदफा (१) बमोजिमको कोषबाट व्यहोरिनेछ ।

१४. हिसाब राख्ने तरिका : प्रतिष्ठानको आम्दानी खर्चको हिसाब परिषद्बाट स्वीकृत ढाँचा र तरिका बमोजिम राखिनेछ ।

१५. लेखापरीक्षण : (१) प्रतिष्ठानको हिसाबको लेखापरीक्षण परिषद्बाट नियुक्त भएको लेखा परीक्षकले गर्नेछ ।

(२) प्रतिष्ठानको लेखापरीक्षण सम्बन्धी अन्य कुरा तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद-६

प्रशिक्षण पद्धति, प्रशिक्षण सामग्री एवं पाठ्यक्रम

१६. प्रशिक्षण यकीन गर्ने : (१) प्रतिष्ठानले नेपाल सरकारको प्रशासन र संस्थानहरूको व्यवस्थापन क्षेत्रको लागि आवश्यक प्रशिक्षणको यकीन गर्न समय समयमा सर्भेक्षण गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम भएको सर्भेक्षणको प्रतिवेदनको आधारमा प्रशिक्षणको पाठ्यक्रम तथा कार्यक्रम निर्धारण गरिनेछ ।

१७. अन्य प्रशिक्षण कार्यक्रमको मूल्याङ्कन : (१) प्रतिष्ठानले नेपाल सरकारको प्रशासन र संस्थानहरूको व्यवस्थापन क्षेत्रमा सञ्चालन भइरहेको अन्य प्रशिक्षण कार्यक्रमहरूको समय समयमा मूल्याङ्कन गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गरिएका मूल्याङ्कनको आधारमा प्रतिष्ठानले आफ्नो प्रशिक्षण कार्यक्रममा आवश्यकता अनुसार संशोधन वा परिवर्तन गर्न सक्नेछ र अन्य

- प्रशिक्षणको हकमा त्यसरी संशोधन वा परिवर्तन गर्न परिषद् मार्फत नेपाल सरकारलाई सुझाव दिन सक्नेछ ।
१८. **प्रशिक्षण पद्धति** : प्रशिक्षार्थीहरूको समूह तथा विषयको प्रकृति हेरी उपयोगी एवं प्रभावकारी आधुनिक प्रशिक्षण प्रविधिहरू प्रशिक्षण कार्यक्रममा प्रयोग गरिनेछ ।
१९. **प्रशिक्षण सामग्री** : प्रतिष्ठानको प्रशिक्षण कार्यक्रमहरूको लागि नेपालको आर्थिक, सामाजिक, राजनैतिक एवं सांस्कृतिक परिप्रेक्ष्यमा मेल खाने र सैद्धान्तिक दृष्टिकोणबाट उपयोगी हुने प्रशिक्षण सामग्रीहरूको व्यवस्था गरिनेछ ।
२०. **पाठ्यक्रम** : प्रशिक्षण कार्यक्रमलाई बढी फलदायी एवं प्रभावकारी बनाउन पाठ्यक्रममा सैद्धान्तिक एवं व्यवहारिक दुवै पक्षमा जोड दिइनेछ ।

परिच्छेद — ७

विविध

२१. **प्रतिवेदन प्रकाशित गर्नु पर्ने** : प्रतिष्ठानले प्रत्येक वर्ष प्रतिष्ठानको क्रियाकलाप सम्बन्धी प्रतिवेदन सार्वजनिक रूपमा प्रकाशित गर्नु पर्नेछ ।
२२. **अधिकार प्रत्यायोजन** : समितिले यो ऐन बमोजिम आफूले पाएको अधिकार मध्ये सबै वा केही अधिकार प्रतिष्ठानको कार्यकारी निर्देशक वा अन्य कुनै कर्मचारीहरूलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ । कार्यकारी निर्देशकले ऐन नियम अन्तर्गत आफूले पाएको अधिकारमध्ये सबै वा केही अधिकार प्रतिष्ठानको उप कार्यकारी निर्देशक वा अन्य कर्मचारीलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।
२३. **नेपाल सरकारसंग सम्पर्क** : प्रतिष्ठानले नेपाल सरकारसंग सम्पर्क राख्दा ^१संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय मार्फत सम्पर्क राख्नेछ ।
२४. **नियम तथा विनियम बनाउने** : (१) यस ऐनको उद्देश्य कायान्यवन गर्नको लागि परिषद्ले आवश्यक नियमहरू बनाउन सक्नेछ ।
(२) प्रतिष्ठानको अन्य आवश्यक काम कारवाहीको लागि उपदफा (१) अन्तर्गत बनेको नियमावलीको अधीनमा रही समितिले आवश्यक विनियम बनाउन सक्नेछ र त्यस्तो विनियम परिषद्बाट स्वीकृत भएपछि लागू हुनेछ ।

√ नेपालको संविधान अनुकूल बनाउन केही नेपाल ऐनलाई संशोधन गर्ने ऐन, २०७५ द्वारा संशोधित ।

दृष्टव्यः- केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६३ द्वारा रूपान्तर भएका शब्दहरू :-

“श्री ५ को सरकार” भन्ने शब्दको सट्टा “नेपाल सरकार” ।